

Nr 81.

Ankom till riksdagens kansli den 10 maj 1937 kl. 11 f. m.

Utlåtande i anledning av väckt motion angående den i lappmarken bofasta befolkningens rätt till fiske i kronans fiskevatten.

(2:a avd.)

I en inom andra kammaren väckt, till jordbruksutskottet hänvisad motion, nr 65, av herr *Jacobson* har hemställts, att riksdagen måtte besluta att i skrivelse till Kungl. Maj:t anhålla om utredning av frågan om beredande åt den i lappmarken bofasta befolkningen av bättre möjligheter att genom fiske i kronans fiskevatten erhålla bidrag till sin försörjning.

Beträffande de skäl, som anförts till stöd för denna framställning, får utskottet hänvisa till motionen.

Över motionen har utskottet i vederbörlig ordning införskaffat yttranden från domänstyrelsen samt länsstyrelserna i Jämtlands, Västerbottens och Norrbottens län. Sistnämnda båda länsstyrelser ha bifogat utlåtanden från lappfogdarna i länen, varjämte länsstyrelsen i Västerbottens län tillika överlämnat utlåtanden från överjägmästarna i Skellefteå, Umeå och Mellersta Norrlands distrikt samt från länets hushållningssällskaps förvaltningsutskott och fiskerinämnd.

Gällande bestämmelser. Kronan äger ett stort antal fiskevatten, dels å kronoparker här och var i landet, dels å renbetesfjällen i Jämtlands län ävensom å områden ovan odlingsgränsen i Västerbottens och Norrbottens län. Inom de förra områdena äger domänstyrelsen jämlikt 7 § lagen den 27 juni 1896 (nr 42) om rätt till fiske upplåta fiskerätt, dock endast till inom häradet eller socknen boende. Inom de senare områdena är fisket i första hand jämlikt 55 och 56 §§ lagen den 18 juli 1928 (nr 309) om de svenska lapparnas rätt till renbete i Sverige förbehållet lapparna, ehuru med rätt för vederbörande länsstyrelse att efter lapparnas hörande upplåta fiske även till andra.

Frågan om utnyttjande av kronans fiskevatten har behandlats av riksdagens revisorer, som i sina berättelser för åren 1933 och 1934 uttalat, att densamma krävde särskild allsidig utredning. Under hänvisning till vad som anförts i den 1933 avgivna berättelsen ha revisorerna 1934 förklarat sig vilja förorda, att en allsidig utredning beträffande möjligheterna att få till stånd ett rationellt utnyttjande av kronans fiskevatten företages.

Enligt vad 1934 års revisorer inhämtat är ett stort antal av vattnen inom kronoparkerna utarrenderade, dock endast — jämlikt lagens bestämmelser — till ortsbor. Under senare år hava även ett stort antal av kronans inom fjällområdena belägna, lapparna förbehållna fiskevatten upplåtits på arrende, i första hand till den bofasta befolkningen men därjämte även till s. k. sportfiskare, d. v. s. huvudsakligen personer från andra trakter.

Då några enhetliga principer för dessa upplåtelser icke följts, hava, framhålla revisorerna, i många fall de direkta fiskevårdsintressena icke blivit i tillräcklig grad tillgodosedda. De rådande förhållandena hava medfört klagomål såväl från den bofasta befolkningens och sportfiskarnas sida över lapparnas sätt att bedriva fiske som från lapparnas sida över den bofasta befolkningens inkräktande på deras rättigheter.

Obestridligt torde vara, fortsätta revisorerna, att fiskbeståndet i många av kronans ovan odlingsgränsen belägna fiskevatten är mer eller mindre ödelagt genom ett hänsynslöst fiske. Sålunda finnas många vatten, där för några tiotal år sedan goda fiskefångster kunde göras, men som nu, särskilt i samband med de på senare år förbättrade kommunikationerna, blivit totalt skövlade. Samtidigt finnas åtskilliga, särskilt avlägset belägna fiskevatten, som aldrig utnyttjas på den grund, att de ej ligga i lapparnas stråkvägar och för närvarande ej äro kända av andra fiskeriintresserade. I intetdera av nu angivna fall sker ett rationellt utnyttjande av fiskevattnen i syfte att bereda största möjliga men samtidigt fortbestående avkastning samt att förebygga fiskbeståndets minskning.

Revisorerna hava gjort följande allmänna uttalande.

Såsom av det anförda framgår kunna nu rådande förhållanden i avseende å kronans fiskevatten icke anses tillfredsställande.

En nödvändig förutsättning för en rationell fiskevård i kronans fiskevatten är, att olika fiskevatten utlämnas till olika kategorier fiskande, som var och en kunna och böra ha intresse av att fiskbeståndet förkovras och vattnen ge en god avkastning. Visserligen torde man ej kunna begära av lapparna, att de skola direkt syssla med fiskevårdande åtgärder, inplanteringar etc. Däremot torde från lappfonderna medel kunna utanordnas för dylika syftemål. Vid fiskeupplåtelser av ifrågavarande vatten till ortsbefolkningen och sportfiskare böra dock uppställas vissa villkor i avsikt att skydda fiskbeståndet. Säkerligen skulle genom en uppdelning på ena eller andra sättet av kronans ovan odlingsgränsen belägna fiskevatten, genom vattnens upplåtelse efter vissa enhetliga principer och genom lämplig upplysnings- och propagandaverksamhet dessa vatten kunna bliva av en mycket större betydelse för lapparna och den bofasta befolkningen än de för närvarande äro.

Häröver avgåvos yttranden av domänstyrelsen, lantbruksstyrelsen samt länsstyrelserna i Jämtlands, Västerbottens och Norrbottens län. Domänstyrelsen och lantbruksstyrelsen tillstyrkte revisorernas förslag om utredning i ärendet; likaså länsstyrelsen i Jämtlands län. Däremot avstyrktes förslaget av länsstyrelsen i Västerbottens län under det att länsstyrelsen i Norrbottens län icke ville motsätta sig detsamma.

1935 års riksdag anförde i skrivelse nr 279 under punkt 9 bland annat följande:

»Av vad revisorerna anført synas rådande förhållanden i avseende å kronans fiskevatten icke vara tillfredsställande. Genom vidtagandet av vissa fiskvårdande åtgärder skulle dessa vatten säkerligen kunna bättre utnyttjas och bliva av långt större betydelse än de för närvarande äro. Riksdagen finner därför i likhet med flertalet av de i ärendet hörda myndigheterna önskvärt, att en utredning i det av revisorerna angivna syftet kommer till stånd, vilken utredning givetvis bör omfatta samtliga kronan tillhöriga fiskevatten i riket.

Riksdagen får anhålla, att Kungl. Maj:t ville låta föranstalta om utredning beträffande möjligheterna att åvägbringa ett ändamålsenligt utnyttjande av kronans fiskevatten.»

Denna utredning har ännu icke igångsatts.

Ur de i ärendet av utskottet infordrade yttrandena antecknas följande.

Domänstyrelsen uttalar såsom sin åsikt, att jämväl de spörsmål, som berörts i förevarande motion, böra beaktas vid den allsidiga utredning angående tillgodogörande av kronans fisken, varom riksdagen 1935 hemställt.

Länsstyrelsen i Jämtlands län anför, att fiskevattnen å renbeteslanden äro i regel goda. Då samtliga där boende, lapparna såväl som den bofasta befolkningen, utnyttja dessa fiskevatten, finner länsstyrelsen det vara väl sörjt för denna befolknings behov att genom fiske erhålla bidrag till sin försörjning. Länsstyrelsen framhåller till slut, att den i förevarande motion begärda utredningen om beredande åt fjällbefolkningen av bättre möjligheter till fiske i kronans vatten icke anses vara erforderlig för länets vidkommande.

Länsstyrelsen i Västerbottens län meddelar, att en särskild för lappmarken anställd fiskeriinstruktör kommer att successivt verkställa undersökning rörande fisktillgången inom kronans fiskevatten och föreslå åtgärder för fiskets rationella utnyttjande och vidmakthållande i anslutning till den verksamhet, som bedrivs av genom lappväsendets försorg anlagda två fiskodlingsanstalter. Då resultatet av den igångsatta undersökningen genom fiskeriinstruktören bör avvaktas, innan ändrad lagstiftning rörande ökad fiskerätt för den bofasta lappmarksbefolkningen kan övervägas, finner sig länsstyrelsen förhindrad tillstyrka åtgärder i motionens syfte och hemställer förty, att motionen icke må föranleda någon riksdagens åtgärd.

Länsstyrelsen i Norrbottens län erinrar, att den endast har att taga befattning med upplåtelse av rätt till fiske ovan odlingsgränsen, vilken del av lappmarken motionären måhända främst åsyftat. Den praxis, som av länsstyrelsen tillämpas i fråga om fiskerättsupplåtelse ovan odlingsgränsen, medför icke någon som helst svårighet för den lojala bofasta befolkningen i dessa trakter att erhålla upplåtelse av rätt till fiske i den omfattning, som erfordras för fiske till husbehov. Några klagomål från denna befolkning över nu rådande förhållanden ha heller icke försports. Länsstyrelsen uttalar slutligen såsom sin uppfattning, att ändring av bestämmelserna angående rätten

till fiske i kronans vatten ovan odlingsgränsen för länets vidkommande icke för närvarande är av behovet påkallad.

Utskottet.

Enligt utskottets mening synes den av motionären upptagna frågan om den bofasta lappmarksbefolkningens möjligheter till fiske i kronans fiskevatten innefattas i de spörsmål, som behandlades i ovan omförmälda 1933 och 1934 års revisionsberättelser och riksdagens därav föranledda skrivelse 1935 (nr 279). Med denna skrivelse anhöll riksdagen, att Kungl. Maj:t ville låta föranstalta om utredning beträffande möjligheterna att åvägabringa ett ändamålsenligt utnyttjande av kronans fiskevatten. Med hänsyn härtill och då utskottet förutsätter, att begärda utredning igångsättes snarast möjligt, finner utskottet icke anledning att nu påkalla någon riksdagens åtgärd i anledning av förevarande motion utan hemställer,

att motionen II: 65 icke må föranleda någon riksdagens åtgärd.

Stockholm den 10 maj 1937.

På jordbruksutskottets vägnar:

C. J. JOHANSSON.

Vid detta ärendes slutbehandling hava närvarit:

från första kammaren: herrar *Sederholm, Carl Eriksson, Granath, Tjällgren, Alfred Andersson, Mannerskantz, Anderberg* och *Gottfrid Karlsson* samt

från andra kammaren: herrar *Johansson* i Uppmälby, *Uddenberg, Hedlund* i Häste, *Andersson* i Löbbo, *Carlström, Gustafson* i Kasenberg, *Ericsson* i Sörsjön och *Pettersson* i Dahl.